

**KUNTIEN YRITYSILMASTO
2011**

SISÄLTÖ

SAATTEEKSI	3
JOHTOPÄÄTÖKSET	4
1 SELVITYSMENETELMÄT	5
1.1 Yritysilmastomittari ja selvityksen toteuttaminen	5
1.2 Tulosten tulkinta	5
2 KESKEISET TULOKSET	6
2.1 Kuntien yritysilasto	6
2.2 Seutukuntien yritysilasto	7
3 YHTEENVETO	8
LIITTEET	9
Seutukuntajako vuonna 2011, selvityksen seutukunnat	9
Tiivistelmä tuloksista	10

SAATTEEKSI

Kuntien lisääntyvät tehtävät ja niukkenevat resurssit vaikeassa taloustilanteessa asettavat omat haasteensa kuntapäätäjille. Tällä on vaikutuksensa myös yrityksiin, sillä kunnissa tehtävät päätökset ja toimenpiteet vaikuttavat suoraan yritysten toimintaympäristöön ja menestymisen mahdollisuuksiin. Yritysten tarpeiden hyvä tunteminen ja niihin vastaaminen korostuvat entisestään.

EK:n selvitti kuntien yritysilmastoa nyt toista kertaa. Selvityksessä kuntien yritysilmastoa arvioidaan tuoreimpien saatavilla olevien tilastotietojen ja yrityskyselyistä saatujen tulosten perusteella. Yksittäisten kuntien lisäksi esittelemme tässä julkaisussa myös seutukuntakohtaisia tuloksia. Toivottavasti tämä näkökulma antaa vuonna 2010 toteutettua pilottitutkimusta kokonaisvaltaisemman kuvan yritysten ja yrittämisen nykytilanteesta erilaisissa kasvukeskuksissa ja työssäkäyntialueilla.

Tämän selvityksen tarkoituksena ei ole korostaa tai leimata yksittäisiä kuntia hyvän tai huonon yritysilmaston perusteella. Keskeisenä tavoitteena on herättää keskustelua siitä, miten yrittäjyysaktiivisuutta voidaan tehokkaimmin edistää ja yritysten kasvua tukea erityyppisillä alueilla. Haluamme tällä selvityksellä kannustaa kuntia ja yrityksiä tiivistämään vuoropuheluaan sekä lisäämään yhteistyötään työllisyyden ja hyvinvoinnin kehittämisessä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Hyvä yritysilmasto on todennäköinen, jos kunta:

1. Huolehtii PK-yritystoiminnan kannusteista

Monet yritysjohtajista kokevat, että kunnissa keskitytään liian paljon joko aloittavien yrittäjien tai suurten yritysten palvelemiseen. Näiden väliin jää kuitenkin suuri joukko pieniä yrityksiä, jotka saattavat tarvita apua yrityksensä kasvattamiseen.

2. Ottaa yritysvaikutukset huomioon päätöksenteossaan

Selvitys osoittaa, ettei kaikissa kunnissa ole riittäviä valmiuksia yritysvaikutusten arviointeihin, jotka pitäisi tehdä hyvissä ajoin ennen päätöksiä ja ottaa pysyväksi osaksi päätöksentekoprosesseja.

3. Hyödyntää alueen PK-yrityksiä palvelutuotannossaan

Kuntien tehtävät lisääntyvät, jolloin niiden kannattaa keskittyä ydintehtäviinsä. Asenteet, ennakkoluulot, lainsäädäntö ja vanhentuneet käytännöt vaikeuttavat kuitenkin PK-yritysten osallistumista kuntapalveluiden tuottamiseen.

4. Toimii läpinäkyvästi ja aktiivisesti yritysten kanssa

Osa yritysjohtajista piti kuntapäätäjien toimintaa liian passiivisena. Yritykset toivoivat lisää informaatiota kunnan palveluista ja säännöllisiä tapaamisia kuntajohtajien kanssa.

→ Hyvän yritysilmaston kunnissa on monipuolista yritystoimintaa ja vahva yhdessä tekemisen henki

1 SELVITYSMENETELMÄT

1.1 Yritysilmostomittari ja selvityksen toteuttaminen

Kuntien yritysilmostoselvitys perustuu tilastotietoihin ja yrityskyselyyn. Tilastomuuttujia on yhteensä kuusi ja ne kuvaavat kunnan ominaisuuksia ja taloudellista tilannetta sekä yrittäjyyden yleisyyttä ja yrittäjyysaktiivisuutta. Tilastoista syntynyt kuva täydennetään yritysjohtajien mielipiteillä, jotka koskevat yritysilmoston laatua, sijaintipaikan sopivuutta ja elinkeinopolitiikan toimivuutta yrityksen kotikunnassa. Näiden tekijöiden perusteella muodostetaan kokonaisindeksi, jossa tilastojen painoarvo on suurempi, noin 2/3 kokonaispisteistä. Taulukossa 1 on kuvattu mittarin eri osa-alueita.

Taulukko 1. Yritysilmostomittarin osa-alueet¹

Tilastomuuttujat	Kysely
Tulovero %	Yritysilmosto-väittämät (neljä teemaa)
Toimintamenot per asukas	Sijaintipaikan sopivuus
Työllisyysaste	Elinkeino- ja elinkeinopolitiikan kokonaisarvosana
Yrittäjyysaste	
Yrityksiä per asukas	
Aloittaneet yritykset / yrityskanta	

Kaikki edellä mainitut mittariston osa-alueet ja niiden painotukset ovat samat kuin pilottitutkimuksessa vuonna 2010. Tilastoissa käytettiin kuitenkin uusinta, vuoden 2011 aluejakoa ja tuoreimpia saatavilla olevia kokonaisen kalenterivuoden tilastotietoja. Tietojen keruun suoritti Tilastokeskus EK:n toimeksiannosta. Tämän jälkeen EK toteutti yrityskyselyn syyslokakuussa 2011, mistä saatiin ajankohtainen kokonaiskuva tilanteesta eri alueilla. Kyselyyn vastasi yhteensä 1927 yritysjohtajaa.

1.2 Tulosten tulkinta

Selvityksen tuloksia tulkittaessa on hyvä tiedostaa, että kyse on suuntaa-antavista tuloksista. Tämä johtuu siitä, että yksittäisten kuntien ja seutukuntien väliset erot saattavat olla marginaalisia, joten pienikin muutos tilastomuuttujissa ja yritysjohtajien mielipiteissä saattaa nostaa tai alentaa sijoitusta huomattavasti. Yksittäisten kuntien osalta merkittävänä muutoksena voidaan yleisesti ottaen pitää yli 10 sijan nousua tai laskua edellisvuoden sijoitukseen verrattuna.

Tiedostamme myös hyvin, etteivät mittariin valitut tilastomuuttujat kuvaa täydellisesti kaikkia niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat kuntien toimintaedellytyksiin ja / tai yritysten toimintaympäristöön. Valitut tilastomuuttujat tarjoavat kuitenkin hyvän kokonaiskuvan kuntien ja seutukuntien tilanteesta ja yrittäjyysaktiivisuudesta. Lisäksi ne muodostavat yhdessä yrityskyselyn kanssa kokonaisuuden, jossa yritysjohtajien vastaukset saavat rajallisen painoarvon. Tämä on tärkeää, koska tämännäköisissä kyselyissä havaintojen lukumäärä voi jäädä pieneksi osassa alueita. Yhdessä tilastot ja yrityskysely luovat siis kokonaisuuden, jolla on positiivinen vaikutus tulosten luotettavuuteen verrattuna pelkästään yrityskyselyinä tehtyihin kuntavertailuihin.

¹ Seutukunta- ja seutukuntakohtaisessa tarkastelussa tulovero % ja toimintamenot per asukas ovat seutukuntiin kuuluvien kuntien keskiarvoja

2 KESKEISET TULOKSET

2.1 Kuntien yritysilmasto

Kuntakohtaisessa tarkastelussa oli mukana 50 kuntaa, joista 42 oli myös vuoden 2010 pilottitutkimuksessa. Taulukossa 2 on esitetty kuntien järjestys tämän vuoden yritysilmastotutkimuksessa.

Taulukko 2. Kuntien yritysilmasto 2011

Kunta	Kokonaisindeksi	Sijoitus 2010
1. Lieto	86	8.
2. Kaarina	73	2.
3. Raisio	73	1.
4. Kerava	73	3.
5. Nurmijärvi	72	Uusi
6. Salo	70	18.
7. Espoo	66	14.
8. Kangasala	64	6.
9. Lahti	63	26.
10. Seinäjoki	63	12.
11. Tuusula	62	4.
12. Tampere	62	13.
13. Helsinki	61	17.
14. Valkeakoski	61	Uusi
15. Tornio	61	Uusi
16. Pieksämäki	60	Uusi
17. Janakkala	59	24.
18. Porvoo	58	30.
19. Hyvinkää	57	5.
20. Hollola	55	Uusi
21. Lohja	54	7.
22. Jyväskylä	54	21.
23. Hämeenlinna	54	23.
24. Kokkola	54	11.
25. Järvenpää	50	27.
26. Vantaa	49	9.
27. Oulu	48	28.
28. Vaasa	48	33.
29. Loimaa	47	Uusi
30. Pori	47	20.
31. Rauma	46	37.
32. Kirkkonummi	46	10.
33. Sastamala	44	25.
34. Forssa	44	48.
35. Savonlinna	43	Uusi
36. Mikkeli	42	32.
37. Turku	42	34.
38. Kuopio	41	45.
39. Kuusamo	41	Uusi
40. Iisalmi	40	36.
41. Imatra	40	40.
42. Rovaniemi	39	47.
43. Joensuu	37	41.
44. Kajaani	33	35.
45. Lappeenranta	32	38.
46. Kouvola	31	46.
47. Hamina	31	43.
48. Äänekoski	29	15.
49. Kotka	28	50.
50. Kemi	18	44.

Selvityksen mukaan paras yritysilmasto oli tänä vuonna Liedossa, joka ylsi myös viime vuonna kymmenen parhaan joukkoon. Viime vuoden kolmen kärki mahtui myös tänä vuonna neljän parhaan joukkoon. Järjestys tosin hieman muuttui sillä toisen sijan nappasi Kaarina ennen Raisiota ja Keravaa. Erot näiden kolmen kunnan välillä olivat kuitenkin hyvin pieniä. Vuoden 2010 menestyjistä myös Kangasala piti hyvin pintansa ja oli tukevasti kärkikuntien joukossa. Ensimmäistä kertaa vertailussa mukana olleista kunnista Nurmijärvi nousi suoraan sijalle viisi.

Merkille pantavaa on myös Lahden ja Salon merkittävä nousu verrattuna vuoden takaiseen vertailuun. Molempien nousu selittyy paitsi yritysjohtajien aikaisempaa positiivisemmilla tuntemuksilla niin myös yrittäjyysaktiivisuudessa tapahtuneella myönteisellä kehityksellä.

2.2 Seutukuntien yritysilmasto

Tämän vuoden selvityksessä tuloksia tarkasteltiin myös seutukunnittain. Mukana oli yhteensä 25 seutukuntaa eri puolilta Suomea. Seutukuntia koskevat tulokset on kuvattu taulukossa 3.

Taulukko 3. Seutukuntien yritysilmasto

Seutukunta	Kokonaisindeksi
1. Salon seutukunta	77
2. Tampereen seutukunta	67
3. Lahden seutukunta	64
4. Imatran seutukunta	64
5. Seinäjoen seutukunta	64
6. Helsingin seutukunta	64
7. Turun seutukunta	62
8. Loimaan seutukunta	59
9. Hämeenlinnan seutukunta	58
10. Etelä-Pirkanmaan seutukunta	57
11. Vaasan seutukunta	55
12. Porin seutukunta	55
13. Oulun seutukunta	54
14. Ylä-Savon seutukunta	53
15. Jyväskylän seutukunta	51
16. Rauman seutukunta	50
17. Kuopion seutukunta	48
18. Mikkelin seutukunta	47
19. Lappeenrannan seutukunta	45
20. Joensuun seutukunta	44
21. Rovaniemen seutukunta	37
22. Kouvolan seutukunta	36
23. Kajaanin seutukunta	33
24. Kemi-Tornion seutukunta	33
25. Kotkan-Haminan seutukunta	27

Seutukuntien tarkastelu kuvaa kuntakohtaisia tuloksia laajemmin yritysilmaston tilaa erilaisissa kasvukeskuksissa. Kolmen kärjeksi muodostui järjestyksessä Salon, Tampereen ja Lahden seutukunnat. Sen sijaan haasteita näyttäisi tämän vertailun perusteella olevan eniten Kajaanin, Kemi-Tornion ja Kotkan-Haminan seutukunnissa.

3 YHTEENVETO

Valtakunnallisten tulosten perusteella kuntien yritysilmaston tilaa arvioitiin hyvin samankaltaiseksi kuin edellisenä vuonna. Tulosten perusteella yritysten merkitys tunnustetaan kunnissa, mutta esimerkiksi tulevaisuuden ennakoinnissa on puutteita. Käytännössä monissa kunnissa siis luodaan yritystoiminnalle kohtuulliset edellytykset, kun taas turbulentissa toimintaympäristössä pitkän tähtäimen suunnittelu on entistä vaikeampaa ja tulevaisuuden menestystekijöiden tunnistaminen haasteellista.

Selvityksen mukaan yritysten tarpeet huomioidaan osin päätöksenteossa, mutta päätösten yritysvaikutukset jäävät monissa kunnissa selvittämättä. Kunnilta toivotaankin lisää aktiivisuutta, joustavuutta ja tehokkuutta yrityksiä koskevien asioiden hoitamiseen. Keskeinen kritiikki kohdistuu myös siihen, ettei kaikissa kunnissa kohdella yrityksiä tasapuolisesti. Tulosten perusteella kunnissa keskitytään usein pääasiassa uusien yrittäjien auttamiseen ja merkittävien työnantajayritysten palvelemiseen. Tämä on niukkojen resurssien valossa ymmärrettävää, mutta samalla suuri joukko pieniä työnantajayrityksiä jää oman onnensa nojaan. Monet näistä yrityksistä kaipaavat kuitenkin apua tiettyjen kasvukynnysten ylittämiseen ja neuvon-
taa mm. rahoitukseen tai kansainvälistymiseen liittyvissä asioissa.

Monet yritysjohtajat pitävät myös kuntien palvelurakenteita ja toimintakäytäntöjä vanhentuneina. Usein ne myös estävät pienyrityksiä osallistumasta esimerkiksi kuntapalvelujen tuottamiseen. Yrityksissä toivotaan enemmän läpinäkyvyyttä ja selkeyttä julkisiin tarjouskilpailuihin sekä lisää mahdollisuuksia osallistua palvelurakenteiden uudistamiseen.

LIITTEET

Seutukuntajako vuonna 2011, selvityksen seutukunnat (lähde: Tilastokeskus)

Etelä-Pirkanmaan seutukunta	Akaa, Valkeakoski, Urjala
Helsingin seutukunta	Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karjalohja, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nummi-Pusula, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa, Vihti
Hämeenlinnan seutukunta	Hattula, Hämeenlinna, Janakkala
Imatran seutukunta	Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti
Joensuun seutukunta	Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi
Jyväskylän seutukunta	Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen
Kajaanin seutukunta	Kajaani, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo, Vaala
Kemi-Tornion seutukunta	Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio
Kotkan-Haminan seutukunta	Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti
Kouvolan seutukunta	Iitti, Kouvola
Kuopion seutukunta	Kuopio, Maaninka, Siilinjärvi
Lahden seutukunta	Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Sysmä
Lappeenrannan seutukunta	Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari
Loimaan seutukunta	Aura, Koski, Loimaa, Marttila, Oripää, Pöytyä, Tarvasjoki
Mikkelin seutukunta	Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala, Ristiina
Oulun seutukunta	Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Oulunsalo, Tyrnävä
Porin seutukunta	Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Ulvila
Rauman seutukunta	Eura, Eurajoki, Köyliö, Rauma, Säkyli
Rovaniemen seutukunta	Ranua, Rovaniemi
Salon seutukunta	Salo, Somero
Seinäjoen seutukunta	Ilmajoki, Jalasjärvi, Kauhava, Kurikka, Lapua, Seinäjoki
Tampereen seutukunta	Hämeenkyrö, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Tampere, Vesilahti, Ylöjärvi
Turun seutukunta	Kaarina, Lieto, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Raisio, Rusko, Sauvo, Turku
Vaasan seutukunta	Körsnäs, Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Vöyri
Ylä-Savon seutukunta	Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä